

Betænkning

over

I. forslag til lov om ændringer i lov om folkeskolen, II. forslag til lov om ændring i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. og III. forslag til lov om ændring i lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen.

(Afgivet af udvalget den 18. maj 1966).

Udvalget har holdt 10 møder og har herunder haft to samråd med undervisningsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række af udvalget stillede spørgsmål.

Udvalget har sammen med undervisningsministeren besigtiget forskellige børnehaveklasse i Esbjerg.

På udvalgets foranledning har der i folketinget været opstillet en vandreudstilling til belysning af problemerne omkring børnehaveklassen. Sammen med ministeren har udvalget beset udstillingen, der var etableret af Dansk Børnehaveråd i samarbejde med statens pædagogiske studiesamling.

Der er i udvalget modtaget henvendelser fra Børne- og Ungdomsforsorgens Personaleforbund, Foreningen af Friskoleledere i Storkøbenhavn og Købstæderne, Københavns magistrats 1. afdeling og Storkøbenhavns Eleverråds sammenslutning.

Om udvalgets drøftelser og om de nedenfor af undervisningsministeren stillede ændringsforslag bemærkes følgende:

Ad. I. forslag til lov om ændringer i lov om folkeskolen.

Med hensyn til forslaget om, at der i stedet for den i 1962 givne hjemmel til at godkende oprettelse af børnehaveklasse som forsøg gives en mere almindelig hjemmel til at godkende oprettelse af sådanne klasser, er udvalget med ministeren enig i, at det

ikke længere er holdbart at begrænse muligheden for oprettelse af børnehaveklasse til et tilfældigt udsnit af landets skoler. På den anden side er der fra flere sider i udvalget givet udtryk for betænkeligheder med hensyn til, om en udvidelse af adgangen til at oprette børnehaveklasse yderligere vil vanskeliggøre folkeskolens lokalesituation og gøre mangelen på børnehavelærere mere følelig.

Ministeren har herom meddelt udvalget, at ministeriet ved fordelingen af igangsættelsestilladelser vil kunne foretage en samlet afvejning af de fremsatte byggeønskers mere eller mindre presserende karakter, hvorved stærkt påkrævede byggerier til opfyldelse af 1958-lovens krav vil få fortrin for byggerier, der alene skal afhjælpe børnehaveklassers lokale behov.

Med hensyn til udbuddet af kvalificeret personale har ministeren peget på, at der findes et betydeligt antal uddannede børnehavelærere, der for tiden ikke er beskæftiget i deres fag. Ministeren er opmærksom på det ønskelige i at tilskynde denne gruppe af uddannede børnehavelærere til at søge ansættelse ved børnehaveklasse. Dette kan søges fremmet dels ved afholdelse af kortere kursus, dels gennem tilbud om deltidsbeskæftigelse. Udvalget tillægger det stor betydning, at ministeriet søger disse muligheder realiseret.

Efter § 1, nr. 1, i lovforslaget skal op-

rettelsen af børnehaveklasse være betinget af, at de fornødne lokaler og legepladser er til rådighed, og efter § 1, nr. 14, skal det være en ufravigelig betingelse for at kunne forestå det daglige arbejde i en børnehaveklasse, at den pågældende har gennemført uddannelsen på et anerkendt børnehave- eller fritidshjemsseminarium eller uddannelse som forskolelærerinde eller småbørnslærerinde. Det afgørende i disse bestemmelser er efter udvalgets opfattelse, at de fornødne lokaler og lærerkræfter er til stede, og man må derfor anse det for rigtigst, at dette allerede fremgår af lovens § 2, ikke blot med hensyn til lokaler, men også med hensyn til lærerkræfter. Med hensyn til den i lovforslagets § 1, nr. 1, nævnte forudsætning om, at også de fornødne legepladser er til rådighed, er det i bemærkningerne til lovforslaget anført, at børnene i børnehaveklasse bør have frikvarter sammen med skolens øvrige elever, men næppe bør have legeplads fælles med disse, medmindre der i forvejen er indrettet en særlig legeplads for de yngste klasser. Efter udvalgets opfattelse bør ordningen af legepladsspørgsmålet ikke bindes i loven.

Ministeren har tiltrådt de foran anførte synspunkter og har i overensstemmelse hermed stillet de neden for som nr. 1) og 5) anførte ændringsforslag.

Efter § 1, nr. 1, i lovforslaget oprettes børnehaveklasse for børn under den undervisningspligtige alder, der er indskrevet i den pågældende skole. Da indskrivning kan ske fra begyndelsen af det skoleår, hvori et barn fylder 6 år, og undervisningspligten indtræder ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, vil den foreslåede bestemmelse betyde, at børnene kan optages i en børnehaveklasse, når de ved skoleårets begyndelse er fyldt 5 år, men endnu ikke 7 år. Udvalget har drøftet, om det vil være rigtigst at give adgang til at optage børn i børnehaveklasse, før de er fyldt 5½ år.

Ministeren har givet udtryk for, at det enkelte barn normalt kun skal kunne gå i børnehaveklasse i ét skoleår, men har ikke ment, at det bør være udelukket, at børn i særlige tilfælde kan optages i en børnehaveklasse, før de er 5 år og 6 måneder gamle. Udvalget kan slutte sig hertil.

Efter den i lovforslagets § 1, nr. 6, fore-

slåede tilføjelse til folkeskolelovens § 12 bør børnetallet i en børnehaveklasse normalt ikke overstige 18 og må ikke overstige 24. Efter udvalgets opfattelse bør der højst være 22 børn i en børnehaveklasse. Ministeren har tiltrådt dette og fremsat det nedenfor som nr. 2) anførte ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

Efter den i lovforslagets § 1, nr. 9, foreslåede ændring af folkeskolelovens § 16, stk. 3, må skoledagen i børnehaveklasse ikke overstige 4 klokketimer daglig, hvilken bestemmelse allerede er gældende for 1. og 2. skoleår. Udvalget finder, at mødetiden for børnehaveklasse bør være 3 timer daglig, enten på alle hverdage eller eventuelt kun på ugens 5 første hverdage. Bestemmelsen om mødetiden bør dog affattes således, at det er muligt at tilpasse denne til en eventuel skolebusordning, hvilket kan ske ved at fastsætte mødetiden som et ugentligt timetal. Udvalget er i øvrigt enig med ministeren i, at kommuner, der under den hidtidige ordning har fået godkendt børnehaveklasse med kun 2 timers daglig mødetid, i en af ministeren fastsat overgangsperiode efter ansøgning bør kunne fortsætte hermed, indtil timetallet kan forøges uden nedsettelse af klassernes antal. I overensstemmelse hermed har ministeren stillet de nedenfor som nr. 3) og 6) anførte ændringsforslag.

Efter den i lovforslagets § 1, nr. 10, foreslåede bestemmelse tænkes børnene i børnehaveklasse beskæftiget efter de retningslinjer, der i almindelighed følges i børnehaverne, og under hensyntagen til deres alder og udvikling. Det foreslås endvidere fastsat, at børnene deltager i skolens fælles liv og arbejde. Der er mellem udvalget og ministeren enighed om at lade henvisningen til de retningslinjer, der i almindelighed følges i børnehaver, udgå (jfr. ændringsforslag under nr. 4). Man fremhæver i øvrigt, at der i børnehaveklasse ikke må gives en egentlig undervisning helt eller delvis svarende til undervisningen i 1. hovedskoleklasse. At dette må iagttages, følger allerede af hensynet til de børn, der optages i 1. hovedskoleklasse uden først at have gået i børnehaveklasse. På den anden side vil der naturligvis intet være til hinder for, at børnene i børnehaveklasse, ligesom det er tilfældet i børnehaver, bl. a. beskæf-

Bet. o. lovf. om ændr. i l. om folkeskolen m. m.

tiges med tal- og bogstavlege. Der er i forbindelse med det anførte inden for udvalget nogen betænkelighed ved i loven at fastslå, at børnene i børnehaveklasserne deltager i skolens „fælles...arbejde“, da dette udtryk muligvis vil kunne give anledning til den misforståelse, at disse børn skal tage del i det egentlige skolearbejde. Som det ses af bemærkningerne til § 1, nr. 10, i lovforslaget, har dette ikke været tilsigtet, men for at udelukke enhver tvivl har ministeren med udvalgets tilslutning stillet det nedenfor som nr. 4) anførte ændringsforslag, hvorefter skolens arbejde ikke nævnes, og hvor der i øvrigt mere direkte gives udtryk for børnehaveklassernes hovedopgave: at formidle børnenes overgang til skolegangen.

Udvalget ønsker i forbindelse med børnehaveklasserne endelig at pege på det ønskelige i, at kommuner, der har oprettet skoletandlægeordning, også lader denne omfatte børn i børnehaveklasser. Foranlediget af en henvendelse har udvalget i øvrigt drøftet forskellige andre spørgsmål om skoletandplejen. Ministeren har over for udvalget oplyst, at der i nær fremtid kan ventes afgivet en betænkning om børnetandpleje fra en af indenrigsministeriet nedsat kommission. Udvalget finder det ønskeligt, at der søges gennemført en rationel ordning af skoletandplejen, men er enig om, at dette bør afvente behandlingen af den nævnte kommissionsbetænkning.

Udvalget har endvidere — også i et samråd med ministeren — drøftet spørgsmålet om nugældende lovregler og praksis med hensyn til befordring af skoleelever mellem hjem og skole, herunder særlig muligheden for at yde statstilskud til befordring i tilfælde, hvor de nugældende afstandsbetinger ikke er opfyldt, men hvor befordring er ønskelig af hensyn til trafikikkerheden. Ministeren har gjort udvalget bekendt med en fra skolefærdselsudvalget indhentet udtalelse, hvori det anbefales, at der i sådanne tilfælde åbnes mulighed for at yde statstilskud til befordring af skoleelever, men tilskuddene bør efter udvalgets opfattelse udtrykkelig betinges af, at ulemperne ikke har kunnet afhjælpes — eller med rimelighed kan forlanges afhjulpet — gennem vejtekniske eller færdselsregulerende foranstaltninger. Ministeren har givet tilsagn om at søge dels disse problemer, dels spørgsmålet

om købstædernes forhold til befordringsordningen (bl. a. i forbindelse med de stedfindende kommunestrukturændringer), herunder de økonomiske konsekvenser af en ændret tilskudsordning, afklaret i løbet af den kommende folketingssamling.

Den ved ændringsforslag nr. 6 foreslåede ændring af § 2, stk. 1, må ses i sammenhæng med det nedenfor omtalte ændringsforslag til lovforslaget om ændring i lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen. Der henvises til den ved det nævnte ændringsforslag anførte begrundelse.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren foreslåede ændringer.

Ad II. forslag til lov om ændring i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v.

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse uforandret*.

Ad III. forslag til lov om ændring i lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen.

Under hensyn til, at kommunen har budgetteret med det omhandlede tilskud for indeværende finansår, er der ved samråd mellem udvalget og undervisningsministeren opnået enighed om at udskyde det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt til den 1. april 1967.

Udvalget indstiller herefter lovforslaget til *vedtagelse* med den herpå sigtende af ministeren foreslåede ændring.

Ændringsforslag

til

I. forslag til lov om ændringer i lov om folkeskolen.

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1.

1) I det under nr. 1 foreslåede nye stykke til § 2 ændres „legepladser“ til: „lærerkrafter (jfr. § 24, stk. 2)“.

2) I det under nr. 6 foreslåede nye stykke til § 12 ændres „24“ til: „22“.

3) Nr. 9 affattes således:

„I § 16 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

„Stk. 4. Børnehaveklassernes mødetid er 15 timer ugentlig fordelt på mindst 5 dage eller 18 timer ugentlig fordelt på mindst 6 dage inden for normal skoletid.““

4) I det under nr. 10 foreslåede nye stykke til § 17 udgår ordene „efter de retningslinjer, der i almindelighed følges i børnehaverne, og“, og ordene „Børnene deltager i skolens fælles liv og arbejde“ ændres til: „Det skal herved også tilstræbes at gøre børnene fortlørlige med den daglige tilværelse i skolen“.

5) I det under nr. 16 foreslåede nye stykke til § 29 ændres „legepladser“ til: „lærerkræfter (jfr. § 39, stk. 2)“.

Til § 2.

6) Paragraffen affattes således:

„§ 2.

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 1966, den i § 1, nr. 12, nævnte ophævelse af § 17, stk. 8, dog først den 1. april 1967.

Stk. 2. Undervisningsministeren bemyndiges til i en overgangsperiode at fravige kravet om den ugentlige mødetid for de under den hidtidige forsøgsordning oprettede børnehaveklasser.“

III. forslag til lov om ændring i lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen.

Af undervisningsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 2.

Ordene „1. august 1966“ ændres til: „1. april 1967“.

Dupont.

Lysholt Hansen.

Poul Hansen (Grenå).

Chr. Hougaard.

Kolbjørn.

Kaj Rasmussen,
formand.

Karl Max Rasmussen.

Astrid Skjoldbo.

Holger Hansen,
næstformand.

Robert Christensen.

Poul Hartling.

Nathalie Lind.

Ellen Strange Petersen.

Edv. Jensen.

Lembourn.

Helveg Petersen.

Sigsgaard.